Ч. 165 і 166. Чернівці, субота, дня 23. грудня 1895. (4. січня 1896.) Рочник XI.

ПЕРЕДПЛАТА
на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ виносить:
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . — „ 85 „
для заграниці 15 рублів або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:
у вівторок, четвер, суботу і неділю.
Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером

На чім стоїмо?

По довірочнім зборі народовців у Львові.

II.

Тим вияснено вже по части і стосунки наші партийні. Річ ясна, що коли річ іде о наші народні справи, то передусім наші домородні кацапи тут не сьміють мати голосу; вони не Русини! Від тої головної засади жаден Русин, наколи він іменно щирий Русин, відступити не сьміє. Се есть альфа і омеґа наших національних переконань. Тим дане також становище наше супроти опозицийних Русинів-народовців. Против того, щоб одна часть Русинів-народовців вела політику опозицийну, ніхто нарешті не може нічого мати; се головно річ темпераменту, річ переконаня, сумлїня. Своєю дорогою мусить ся від опозициї вимагати, щоб вона мала якісь цїлком певні цїли перед очима, щоб вона старала ся переводити якісь зовсїм конкретні справи, щоб вона витворювала енерґію і працю в суспільности і т. п. І опозиция мусить іменно мати якусь певну позитивну проґраму, а не лиш просто опозицию перед очима. Про нашу-ж опозицию годї богато доброго сказати, далеко більше має она таких гріхів і то дуже важких на сумлїню, що роблять на тепер зносини з нею просто неможливими. А найважнїйшим гріхом опозициї в очах щирих народовців мусить уважати ся то, що опозиция входить в спілку з найзавзятїйшими ворогами нашої народности, з нашими домородними кацапами, ба не лиш то: вона іде просто під коменду московских аґентів платних іменно і головно лиш на те, аби нас Русинів яко народність, нищити. З того виходить майже завсїгди цїлком фальшиве становиско опозицийних народовців. Замісць вести боротьбу против спільного нашого ворога — кацапів, вона їм потурає; замісць бороти ся, скажім, із спільним нашим противником правительством і Поляками, або замісць боротьбою против сего противника підпомагати наші щирі заходи, вона звертає своє жало против нас. Своєю спілкою з кацапами і виводженем чисто кацапских арґументів против нас, відозрівами о нещирість для справи народної і лайкою не дозволяє нам заняти проти неї відповідного прихильного становища. З того виходять такі бридкі наслїдки, що народовцї поміж собою деруть ся не гірш завзятих ворогів на втїху і радість всїх ворогів народної справи. Чи-ж може се лежати в інтересї тої народної справи, котру чей же обі сторони хочуть на певно щиро заступати і щиро їй служити? Чи-ж опозиция або неопозиция самі собою можуть становити поміж обома сторонами такий камінь преткновенія, що задля него розумні зносини поміж ними неможливі? Здаєть ся, що нї, і длятого треба старати ся, тоті иньші камінї преткновенія усунути, а з того вийде безперечно далеко більша користь для народної справи, як із сполученя опозицийних народовців з кацапами. Остаточна цїль прецїнь одна і тота сама, і маючи тоту остаточну цїль перед очима, розбираючи всї справи обєктивно без партийної пристрасти, дало-б ся злучити всї народні сили до одної річи — до працї, меньше з тим чи до працї для народу в опозицийнім таборі, чи до працї в таборі народовців реалїстів, все-ж таки до працї, а з працї, з одної лиш працї може вийти користь для народу. А в нас взагалї тої працї так мало видко! Схотять отже опозицийні народовцї спекати ся своїх кацапских спільників, схотять стати виключно і рішучо лиш на чисто національнім ґрунтї, тодї і наше становище до них може бути дуже приязне, бо тодї один другому не буде всюди лиш бороздити, а на цїлій лїнії буде ся дїло робити.

Мій прапрадїд.

(З записок професора).

Фантазия.

Чогось подібного я нїколи не сподївав ся; я був в гостях у свого прапрадїда! Подумайте: він помер 1738 року, а я з ним бачив ся 1895 року на сам сьвятий вечер! Чи не чудно? А вже-ж, чудно оно, а таки я правду кажу.

Привів я собі, знаєте, з родинного міста ріжні історичні документи, бо думав писати історию свого міста. Були там і пожовклі перґаменти з підписами польских королїв та з великими печатками у блящаних коробках на шовкових мотузках, були ріжні цехові і братскі книги і старі метрики, що починали ся в 17. столїтю, — все самі нїмі сьвідки минувших безповоротно часів.

Перед самим сьвятим вечером я кінчив переглядати метрики. Немов по старім кладовищи я блукав. Щораз нові імена міщан, а що лїт кільканайцять або кількадесять імя нового сьвященика, що списував ті дати радости і смутку, уродин, весїля і смерти, все тими самими словами у свої книги, поки і єго власне імя не опинило ся в книзї померших. Кілько-ж то тих імен і прізвищ! Цїлі поколїня! Де они? де слїд з них? Старе кладовище, на котрім они спочили, лежить, зрівнане з землею, ще й доси трохи не по самій серединї міста, що за сотню минувших лїт дуже розросло ся; на тім кладовищи красують ся до нинї старі липи, що запамятали минувші столїтя, плакучі берези і високі тополї. Там тепер нїхто не глядає могилок свояків, там тепер веселі люди ходять на проходи...

Цїле пополудне я стратив, заким у тих бібулистих книгах віднайшов свій родовід. Лише лїтописцї зрозуміють ту дивну цїкавість, яку я відчував, шукаючи нїмих дат у нїмих книгах, і то вдоволенє, яке дають ті дати, зложені разом! А тож історию власної родини складав я собі!

Мій прапрадїд! Так менї якось чудно, якось весело стало, коли я віднайшов день єго уродин. Року 1676 по Христї дня 5. мая від батька Григорія і матери Катерини, родив ся син Андрій, мій прапрадїд. Кмотрами були міщани, котрих рід уже давно вимер... Та ще сказано, що батько мого прапрадїда був inquilinus.

Inquilinus! що се значить? Здаєть ся менї: зарібник. Дивлю ся у латиньский словар; так єсть! значить: зарібник або комірник. Бідний мій прапрадїд, жаль менї єго, але заразом і легенький усьміх вдоволеня промикає ся по лици моїм; тїшить мене, що я, праправнук бідного комірника — доктор фільозофії і професор історії при ґімназиї! Малий се поступ в історії родини, що аж по двох сотнях лїт один потомок єї не зазнає гіркої долї зарібників, але все-ж поступ єсть. Я немов бачу перед собою прапрадїда і єго усьміх вдоволеня на старім поморщенім лици; тїшить ся, старий, своїм праправнуком...

В убогій і несвоїй хатї зарібника чую веселий сьпів; се обходять хрестини мого прапрадїда, скромні але веселі крестини першого сина. Прапрапрадїд походжає такий радий та все кумів припрошує до гостини, а мій прапрадїд в колисцї кричить так грімко як старий. Сильний хлопчиско буде...

Як єму вело ся, бідолашному синови зарібника, мому прапрадїдови дорогому а незнаному?... Минувшість мовчить; лїтописцї, що записували нераз пригоди негідних доброго слова людий, не записали про мого прапрадїда нїчого. А менї так цїкаво було би се знати!...

Глядаю другої дати з житя єго... Року 1697 мій прапрадїд, уже рільник, женив ся. З далекої минувшини доходить до мене глуха, мов у фоноґрафі, але весела гра музики; я не бачу дружини весїльної, але аж тут, у затишну, теплу мою хатину долїтають до мене звуки старосьвітских пісень весїльних і заливиста гра скрипака, гудїнє баса і бренькіт решітки з дзвіночками... Молоденький 21-лїтний мій прапрадїд танцює із своєю ще молодшою жінкою, моєю праправусею. Як она звала ся? Анна Турска... Роду сего у моїм містї вже давно нема; мабуть вимер...

Як весело грає музика!...

І з якимсь трепетом і смутком шукаю я третьої нїмої і сумної дати з житя мого прапрадїда, дня і року єго смерти. Перекидаю байдуже довгий спис людий, що померли за сорок один лїт, і находжу... Року 1738 на сам сьвятий вечер — як зазначив уважний єрей Дарморос — мій прапрадїд помер!

У наших радикалів заносить ся, як зачуваємо, на дві важні зміни. Хочуть вони націоналізм в вірі і получене з тим вороговане против церкви викинути із своєї проґрами; хочуть також стати рішучо рускими радикалами, т. зн. признати виразно засаду національну. Тим усунули-б вони два дуже важкі камінї преткновенія межи собою а народовцями, так що і з ними могли-б бути добрі зносини.

Таким чином стапувши на національнім ґрунтї і взявши ся до працї могли-б всї Русини, хоть кождий на свій спосіб, дуже богато зробити для поліпшеня долї руского народу.

Із справ культурно-просьвітних піднесено на зборі отсї питаня: 1) дбати, щоб наука релїґії в 4-ій ґімназиї у Львові викладала ся в рускій мові; 2) щоб семинариї учительскі в Самборі і в Сокалю мали характер руский; 3) щоб урядовою мовою тих шкіл як і руских ґімназий була мова руска; 4) щоб в народних школах з викладовою мовою рускою була мова урядова руска; 5) щоб старати ся о заведенє школи видїлової женьскої з рускою мовою викладовою; 6) щоб системізовано посади учителя рускої мови в польских ґімназиях, на разї бодай у Львові і Кракові, і щоб руска мова в ґімназиях була для Поляків предметом обовязковим; 7) жадати знаня мови рускої від урядників, а в тій цїли, щоб старали ся о заведенє курсів для урядників; 8) щоб усунути надужитя в деяких школах, де руским дїтям не позволяє ся по руски молитви говорити; щоб до мінїстерства покликано на референта професора Русина, а не поручувано сего важного місця чоловікови (Квятковскому), котрий рускої мови не уміє; 10) обговорено справи доцентури і габілїтациї Долиньского, Зобкова, і справу народної школи з рускою мовою викладовою в Коломиї.

При тій нагодї викрито і напятновано по заслузї дуже богато власних провин. І так засновано на львівскім унїверситетї катедру історії Руси, а що ще важнїйше покликано на сю катедру Українця, чим, можна-б сказати, урядово задокументовано звязь національну австрийскої і закордонної Руси. Значінє сеї катедри дуже велике (на жаль, ґазета наша „Дѣло“ не пояснила свого часу так, якби годило ся, сего важного здобутку — очивидно з опозициї), а як Русини знають оцїнити сей здобуток? На виклади записує ся дуже мало! Коли свого часу став на унїверситетї львівскім читати проф. Малецкий історию польскої лїтератури, тодї не лиш студенти але й польска інтелїґенция ходила пильно на тоті виклади. А у нас?

Жадати женьскої школи видїлової треба очивидно, але притім треба зазначити, що до женьскої школи вправ з рускою мовою викладовою у Львові Русини не записують своїх дїтий, так що в поодиноких клясах є ледви з яких десятеро дїтий. Як так далї піде, то готові тоту школу закрити задля недостатку дїтий... (Інститут дївочий в Перемишлї сьвітить пустками! Хто-ж сему винен?)

Також великий брак учителїв рускої мови. А хто тому винен? Правда, в самім послїднім часї стосунки трохи поліпшають ся.., але аби всї стосунки наші культурно-просьвітні взагалї поправити, мусимо і ми самі рук доложити.

Із справ економічних займала збір найбільше еміґрация наших селян до Бразилії. Не сама лиш нужда, але і темнота є причиною еміґрациї. З одного боку реформою податковою, зниженем контінґенту податку ґрунтового, полекшами скарбовими в справах спадкових і т. п. зарадить ся значно нуждї селяньскій, з другого боку загадують в соймі цїлком серіозно заняти ся справою еміґрациї і є в плянї заведенем парцеляцийної системи приспособити нашим рільникам більше землї, а також прийти грішми в поміч тим рільникам, що в тій самій громадї хотїли-б закупити землю по еміґрантах. Але найлїпше усуне безглузду еміґрацию наша власна орґанїзация; нам самим треба доконечно заняти ся народом як найревнїйше, як колись ширенем тверезости, так тепер ширенем осьвіти, економічною орґанїзациєю народа (в спілки — такі господарскі спілки загадує зрештою і правительство заводити; треба лише, щоб наш нарід був до того добре підготовлений), треба зробити нарід спосібним до боротьби о бит, до конкуренциї з другими. Сеї роботи нїхто за нас не годен зробити, обовязок зробити се все тяжить на нас, на рускій інтелїґенциї. Моральне і материяльне піднесенє народу зробить єго спосібнїйшим і до житя полїтичного. В тім напрямі у нас майже нїчого не зроблено. Вина отже за нужду і темноту народну спадає найбільше на нас самих. Треба також старати ся о переведенє нового клясованя ґрунтів.

Отсе зібрано сумлїнно до купи все те, що треба уважати виразом гадок цїлого збору. По так основно переведеній нарадї ухвалив збір одноголосно:

1) Послам ради державної Барвіньскому і Вахнянинови, а тим самим рускому клюбови висказує ся повне признанє за їх щирі заходи для добра руского народу і повне довірє.

2) Збір велить своїм послам лишити ся на становиску національнім і не лучити ся з людьми, що не стоять на тім становиско.

Нїм приступлено до другої точки дневного порядку ухвалив ще збір одноголосно, щоби вислати від збору депутацию із трьох до Є. Е. кардинала Сембратовича і висказати єму утїху і радість зібраних по поводу вивисшеня єго до достоїньства кардинала. До депутациї ви-

---

На сам сьвятий вечер!... Сумні сьвята мала родина мого прапрадїда! Здалека, з глухої, забутої минувшини, немов з забитого кута довженної темної пивницї, долїтають до мене веселї коляди хлопячі на улицях мого родинного міста, а з убогої хати мого предка голосінє нещасної жінки і дїтвори.

На сам сьвятий вечер... Лїт тому сто пятьдесять і сїм!...

Як він виглядав, мій прапрадїд? Як він жив?.. Нїмі три дати з одного житя лежать передо мною і нїчого не кажуть. Мій прапрадїд... як трохи не байдуже читаю я ті три дати з одного житя; здаєть ся менї так, як би я лиш свою цїкавість бажав заспокоїти, а сльоза жалю не являє ся на очах моїх. І коли менї чого сумно, то того, що колись так байдуже читати-муть у метриках нїмі дати і з мого житя, навіть може не три дати, тілько дві...

Шелестять бібулисті картки старих метрик, перевертані моєю рукою... Старосьвітске письмо мерехтить менї перед очима. Снують ся думки у початках 18. віку; на тлї неспокійних часів, нападів Турків, панованя польскої шляхти бачу дрібне незамітне, байдуже для всїх житє чоловіка, так менї близького, а так — мому серцю, моїй уяві далекого, бо незнаного...

Входить в хату мій слуга.

— А ви, пане професор, не думаєте сьвяткувати? — питає ся. — Вже сема година.

— Вже сема?

Дивлю ся на годинник: справдї, вже сема. Ото засидїв ся я, від обіду аж до вечера!

— Може вам чого потрібно?

— Нї, нїчого! Затопи лише добре в грубі. Там мороз на дворі?

— О, ще й який! А зьвіздно як!

Одягнувшись у футро, я вийшов на місто. Треба було десь повечеряти. Куди іти? Ну, вжеж, куди нежонатому чоловікови іти, як не в трактир?

В трактир! на сьвятий вечер! Га!... годї инакше!

Але так менї чогось зробило ся сумно! Глумливий усьміх над власною одинокостию, який зразу проявив ся був у мене на думку про такий сьвятий вечер, перемінив ся гнеть в сувору задуму. Трактир, першорядний трактир, в котрім я харчував ся, здав ся менї поганою норою, повною задухи, диму і чаду від перепалених преріжних сосів та печень...

Сьвятий вечер!.. Та що менї сьвятий вечер! се такий вечер, як і кождий иньший, нїчим не гірший, нїчим не лїпший! як прийшов так і мине... От! звичай...

Ух! який мороз! А зьвіздно! Тепер у моїм родиннім місточку мусить бути гарно! Коляди, родини при вечері, в хатї солома, у соломі качають ся малї дїточки, веселенькі собі... Під стіл залазять і кудкудакають так, як я колись...

От! спомини... Пусте!

У трактирі повечеряв я собі і против свого звичаю випив кілька чарок вина. Прочитав кілька часописий і відтак, з думкою, що се-ж таки сьвятий вечер, купив дві фляшки вина, а по дорозї деяких ласощів, запхав у кишенї і санками повернув домів.

У хатї лямпа не сьвітила ся, але за те у грубі палав ясний огонь і крізь отворені дверцї кидав проміня тепла і сьвітла на мою шафу з книжками, на отоманку і на кіш з цьвітами та роскішною пальмою, що розкинула своє довге листє над цїлим кошем та предивною тїнею відбила ся на стїнї.

Тихенько в хатї, тілько годинник під скляним накривалом легенько тикає.

Ах! як тут тепло! як мило увійти тут з морозу!

Я зняв з себе футро, присунув округлий стільчик до отоманки, докинув ще дров у грубу, отворив фляшку з вином, наляв чарку і поклав ся вигідно на отоманку. Закурив циґаро і пускаю дим під стелю. Лямпи не сьвічу, бо так менї приємнїйше при тім сьвітлї з грубі... А в хатї так тепло! Чому би й я не мав собі урядити сьвятий вечер!

Вино добре і смакує менї. Радо би я з ким подїлив ся ним те нема з ким... Гей, милий Боже, коби она була мала розум, був би я тепер разом з нею при вечері, в родиннім крузї, а не так самітно, як нинї... Ну, нїчого! стало ся.. а моя доля ще не утекла. Я ще молодий; трийцять два роки, то не старість.

Просили мене на сьвята між панни, та нї! не зловите мене вже так скоро; я вже до того за старий горобець. А проте, хто знає, може й піду завтра; адже цїлі сьвята у тій своїй норі, як борсук, сидїти не буду. Я-ж без людий жити не можу...

брано д-ра Смаль-Стоцкого, проф. Тисовского і о. Сьвітенького (Депутация виповнила порученє збору на другий день 27-го. Є. Е. кардинал висказав щиру подяку за сю ознаку прихильности.)

Яке становище мають заняти рускі посли в нововибранім галицкім соймі, про се реферував пос. Барвіньский. Із сего реферату годить ся зазначити се, що головний комітет виборчий не мав на цїли розбивати рускі сили, що він старав ся приєднати комітет независимий до спільної акциї і в тій цїли вислав д-ра Савчака, о. Темницкого і Корн. Устияновича в депутациї до пос. Романчука, але по нинїшний день не дістав від пос. Романчука відповіди, що відтак з головою сего комітету п. Нагірним переспрaвляло ся, але также безуспішно. Тепер повинен кождий посол принести хоть би найбільшу жертву, аби удержати одноцїльність клюбу. Що до відносин до иньших клюбів, то не вязати ся анї з демократичним сторонництвом, анї з консерватистами, а задержати вільну руку. Посли рускі повинні вступати ся за як найбільшим розширенєм прав національних, боронити автономії громад, старати ся о справедливу зміну устав дорогової, ловецкої і др., усувати польщенє шкіл народних, одним словом щиро заступати всї справи народні.

(Конець буде.)

Льоґічно, але не психольоґічно.

—o—

В грудни 1895 дістали ми кільканайцять листів з Галичини від народовців, що не числять ся до наших певних сторонників, хоч і не пишуть ся на всю полїтику п. Романчука і *Дѣла*, суть так сказати би на роздорожю. Признають і нам і другим заслуги, але бачать і у нас і в других, іменно у п. Романчука і *Дѣла*, похибки. Поминаємо закиди, вимірені в тих листах против теперішних наших полїтичних противників, головно п. Романчука і *Дѣла* (бо п. Романчука без *Дѣла*, а *Дѣла* без п. Романчука люди не розуміють), ми з цїлою отвертостию хочемо приглянути ся закидам, до нас ставленим. А робимо се тим щирійше, що йде нам о справу саму, а не о те, щоби ми про закиди на нас мовчали і тим нїби хоронили на зверх свій авторітет, як се чинять иньші партийні дневники, що поставившись на котурни глаголють з катедри і як Дзевс сиплють на всї сторони громи, хоч люди дуже добре знають і про ті котурни і хто сей громовладний Дзевс...

Так ото перший закид против нас меньше більше такий: „Ви — се-б то *Буковина* — справдї дуже богато причинили ся до отвереженя народовців, ваші статї на ріжні теми, як народовство, орґанїзация, вибори і т. п. були дуже льоґічні, часто знамениті; ми годимо ся з вами, що з москвофілами треба раз на завсїгди зірвати і т. д. — але от що у вас хиба: ви не звертаєте уваги на психольоґію людий, на настрій народу! Сей настрій то важнїйша річ нїж наймудрійша льоґіка; з тим ви мусите числити ся.“

Не може бути вірнїйшого поміченя, як отсе, хоч за закид ми єго не можемо уважати. Справдї так оно й єсть; ми не числили ся дуже з настроєм публики, хоч і як се робило *Буковину* непопулярною. А не числили ся з оттаких причин:

Що то єсть та психольоґія нашого народу, сей настрій публики у нас, котрий ми якколи називаємо сьвятим голосом народу, публичною опінїєю, бажанями народу і т. п.? Се-ж не що иньше, тілько від довгих лїт впоюваний у нарід хід гадок. Які-ж гадки впоювала у нас праса від 30 лїт? Народовцї до 80-их років не були полїтичною партиєю, а й доси не розпоряджають такою прасою, як москвофіли. Ті-ж від 30 лїт (1866) впоювали у нарід зневірє у власні сили, зневірє до всїх і всего, котре остатними днями *Галичанинъ* ч. 284. довершив такою розпучливою заміткою: Успіх депутациї він бачить в тім, що „народъ нашъ пришолъ окончательно къ убѣжденію, що онъ и въ Вѣднѣ, що онъ и у центрального вѣденьского правительства ничего не имѣетъ надѣятись и искати“. Подумайте, яку крайну роспуку ширить ся такими словами! Значить ся: нїгде вже в Австриї нема виходу для нашого народу, хиба... самі відгадаєте, де? Який же дїйстний хосен для народовців з ширеня такої нірвани між народом? Куди-ж нарід має дїти ся зі своєю вже через міру розжалобленою душею, зі своїм бажанєм опіки і помочи? А сего-ж року можемо обходити 30-лїтний сумний ювилей ширеня москвофілами сеї страшної нірвани! Мілїони примірників часописий з такою убійчою тенденциєю розійшло ся між народом і — звістно — вплинули важко, мусїли мати вплив на хід думок у народу, на настрій душі єго.

А народовцї (маємо на думцї тих, що ґрупувались коло п. Романчука і *Дѣла*) як перед 15 лїтами виступили яко партія, так до нинїшного дня не втяли поли від москвофілів і хиткою полїтикою ввели ще більший заколот в суспільности, а до того перенявшись льоґікою москвофільскою і під впливом того закоріненого вже настрою, они давай і собі на перемаги ширити роспуку.

Розуміє ся, в такій школї нарід виробив собі надмірні претенсиї до правительства і до сусїдів і зовсїм забув про свої обовязки супроти себе самого. Здавалось би н. пр., що коли справдї опозицийна або радикальна полїтика має таку симпатию, єсть така дуже справедлива, то орґани сих партий повинні процвитати, розвинути ся в велику силу, перевершити всїх і вся і вести перед; бо й як же-ж властиво має назверх виявити ся зі сторони публики та переконуюча сила сеї або тої полїтики? А тимчасом що ми бачимо? Суспільність справдї здесперована, але через те, що єї все учили надїяти ся на всїх иньших, лише не на себе, она свого обовязку не сповняє навіть супротив своїх провідників та учителїв полїтичних. Ті збирають то, що посїяли, а іменно байдужність, зневірє і роспуку. Чи ширенє такого нашого дивоглядного безвихідного недовіря скріпило бодай довірє до тих, що ширили безнадїйність, злучило десператів в одну кріпку зорґанїзовану партию? Де-ж там! Признак на се не маємо найменших. Сидять тай сумують, як жиди на ріках вавилоньских...

Що найменше два поколїня зросли у тій душній, безвиглядній атмосфері. А тепер ті поколїня виступають на аренї нашого житя — і що они повтаряють, що нового видумали, як не те іменно, що чули, що вичитали, чим наскрізь переняли ся? Який настрій у них, який хід гадок? А який же би мав бути як не хиткий, недовірчивий, розпучливий? Кождий склонний до скарг але безсильний до роботи; кождий — фантаст що-до сподїваної не знати звідки опіки і помочи, але найгірший господар на власнім ґрунтї; кождий радо слухає казки про чужу поміч, але обурює ся, коли єму пригадати самопоміч! А всї разом зійшовшись н. пр. на віче мали-б що иньше гово-

---

Ох! то житє! то житє! Як єго уложити, як повести, щоби марно не прогайнувати єго та не оставити по собі лише нїмі дати у метриках, так як мій прапрадїд їх оставив... Оттам на столї лежать они, ті старі метрики. „Ав єрей Іляшевич охрестих отроча“... А тепер нї Іляшевича, нї прапрадїда, нї прадїда, нї дїда, нї батька в живих уже нема; а час іде... ой іде, іде немилосерно скоро! Адже от що лиш недавно сам я хлопцем ходив колядувати попід вікна у великих батькових чоботах, щоби в ноги було теплїйше... А тепер?...

Як тепло у хатї!... Огонь гуде, тріскає, а від цьвітів і пальми тїни мелькають по стїнї... Ох, Боже, якже-ж менї скучно!... Годинник тихенько тикає, так тихенько, майже не чути єго. Чи не забув я накрутити єго? Нї, накрутив, а може й нї... Ет, нехай там...

. . . . . .

Хтось пукає у двері моєї хати.

— Прошу.

Що за гість в таку пізну годину? Входить сивоусий дїдусь з веселим лицем в зеленім сьвяточнім, ґданьскім жупанї, підперезаний широким поясом, з шапкою на завісах в руках.

— Христос раждаєть ся! — каже поважно.

— Славім єго!

— Я до тебе, сину, в гостї. Приймеш мене?... Не дивуй ся, що я в жупанї; лїпшого не маю, ще від тата лишив ся. А ми собі свої, не маєш чого мене стидати ся...

— Але-ж я не стидаю ся, тілько не знаю, хто ви, дїдусю?

— Який там я дїдусь! Шістьдесять лїт — то не вік; ще сила є... А ти мене не пізнаєш?... Я-ж твій прапрадїд!

— Прапрадїд! То се ви?

— А хто-ж би як не я?

— Сїдайте, дїдусю! я не сподївав ся... я зараз, кажу самовар наставити...

— Що за самовар?... Е, нї, дай спокій!

— То може вина напємо ся?

— А добре! чому би нї? І так не пив нїколи. Як же тобі, синку, поводить ся?

— Незле, дїдусю; дякувати Богу, добив ся кусня хлїба.

— Та ще й білого хлїба... Ну-ну, благаслови тебе, Боже, синку; з тебе добра дитина. А що-ж! женити ся не думаєш?

— Якось охота відійшла.

— Ну, нїчого, охота ще верне. А не отягай ся довго, шкода вік самотою тратити. Менї було двайцять один лїт, як я справляв весїлє зі своєю Ганусею, а тобі вже трийцять два роки.

— Иньші були часи.

— Ба! иньші часи, але мого всего маєтку було тілько, що отих пять пальців; а ти-ж пан; на жінку і на дїти заробиш... Ов! якже у тебе горячо! Ти такий змерзлюх чи що, що кажеш так у грубі палити?

— Мороз на дворі, дїдусю...

— Який там мороз! я в жупанї, а не змерз!

— Пийте, дїдусю! Вино добре...

— Квасне якесь; не привик єго пити Меду не маєш?

— Нї; у нас тепер не пють.

— Ет! — махнув прапрадїд зневажливо рукою. — Знають люди, що добре... Ну, спасибі тобі, сину, за гостину, а тепер збирай ся до мене в гостї! Санї ждуть на дорозї.

— Може би зрана, дїдусю? Заночуйте у мене! Місця досить.

— Годї! Стара велїла тебе привезти; нехай, каже, подивлю ся на того панича. Ну, та й я тебе рад приймити у своїй хатї.

Виняв я з шафи ріжні ласощі, що купив, забрав з собою і ми поїхали. Санки летять лїсами, знаними менї дорогами до родинного місточка. Небо зьвіздне, місяць сьвітить ясно, виблискує ся иней на галузях сосон; полохливі тїни перелїтають перед очима. Тихо, так тихо в лїсї, лиш мій прапрадїд сьпіває собі весело: „Бог предвічний“... Менї часом так дивно, не розумію нїчого, але тілько часом на хвилю-дві, а там заґуваю ся і сам сьпіваю з прапрадїдом, аж лїс гуде! Винимаю циґара, подаю прапрадїдови; він оглядає цїкаво, питає, що се, а я показую, що то курить ся. Він дивить ся хвилинку, приглядає ся менї, а далї вириває менї з рота циґаро і кидає в снїг.

— Здурів, хлопчиско! — каже. — І ти вже переймив той звичай? Встидай ся!...

І я встидаю ся і не знаю, чому.

Не знати, коли і як, заїхали ми під низеньку хату прапрадїда.

— Знаєш, що? — каже до мене пошепки

рити, як не ще більше давати волю свому наболілому, здесперованому серцю. Нарікають ще дужче, як поодиноко!

Нема пустійшої фрази, як та, на котру декотрі наші політики покликуються, т. є. фрази про голос народу! Ті політики — чи сьвідомо чи несьвідомо — покликують ся не на якийсь неземний, надприродний голос, тілько на свій власний, котрим говорили довші літа до суспільности. Они опінією публичною вважають в зарозумілости своїй свою власну опінію і покликують ся на ню, як на щось надприродне, неомильне.

І виходить з того всего ось яке диво! Скажеш ти людям щиро: „видатки на депутацию будуть більші, як хосен з неї“ — то люди, приучувані від 30 літ спускати ся все на чужу поміч і скаржити ся, обкинуть тебе за те болотом. Як, мозляв, ти можеш повставати проти „голосу народу“?

Ах так! то певно незавидна доля іти там проти „голосу народу“, де впавши в тон загальних скарг можна так легко доробити ся титулу приятеля народу і заслужити собі безсмертність! Ах! се більше як певна річ, що гласкати тепер своїх так навчених земляків по головці, втихомирювати їх і казати їм: „Ви нічо не винні, то мама винна“ -- зискало би нам симпатию і приятелів без ліку (хоч і то лише на словах), — ми то знаємо!... Льоґічно але не психольоґічно! — от в чім „хиба“!

Але нехай на нас і як зневірені, знеохочені Русини дивлять ся зпід лоба, ми проте на дешеві лаври за ширенє розпуки не лакомі. Лишаємо їх тим засліпленим людям, хоч нераз найлїпшої волї, котрі взявши Русина за руку водять єго всякими нетрами та дебрами, поки заведуть, як і завели тепер, над пропасть де наляканому Русинови приходить нараз страшна думка: „А тепер куди? дороги вже нема!“ Ми підемо і других вести будемо дотеперішною дорогою. Потїхою для нас і то великою єсть, що ми вже коли не тисячі то хоч одну тисячку людий з'єднали собі таких, що на наш „хід думок“ годять ся і они певно будуть ті думки ширити дальше.

Хотїли-б ми ту ще для одноцїлости статї сказати дещо про другий „закид“ против нас а іменно, чому ми против Поляків не виступаємо з таким похвальним завзятєм, як виступаємо против Волохів? Але о тім треба поговорити ширше і тому лишаємо собі на другий раз.

Товариство для жіночого промислу домашного в Городенцї.

—o—

(Допись „Буковини“ з Городенщини.)

Дня 12. н. ст. грудня с. р. відбули ся в Городенцї, заходом тамошного товариства жіночого, вечерницї, чи радше сходини товариські місцевих і замісцевих членів, де серед пустотливих, свобідних ігор товариских, забавлялись зібрані гостї в веселім та невимушенім настрою до 2-ої години по опівночи. Хоч у Городенщинї глядять панночки дуже серіозно на задачу, яка їм припала в суспільности рускій, то вже-ж хоть на Андрея відозвалась у них справжня дївоча вдача. Городеньскі панночки раді були також хоть в уяві, відслонити рубчик заслони будучої своєї долї та при співі „вечерниць Нїщиньского“, цїкавим і боязким зором слїдили непевну плавбу лушпинок оріхових, та „гадання“виливаного воску. Чи вдоволились їх замисли, сего мабуть тяжко би від них довідатись, бо хотя як щиренькі впрочім, сю тайну глубоко ховають. Та дай Боже. щоб сповненя сих гадань не відкладав сьв. Андрей на довго, бо сегорічні мясницї короткі. По ворожбі відбулись льосованє дуже гарних фантів, по більшій части прекрасних ручних робіт жіночих пань-членів товариства, котре закінчилось повною гумору, сьміху і дотепів лїцитациєю деяких невильосованих предметів, а все те на збогаченє каси молодого товариства. Загалом сказавши женщини Городенщини — се жваві і веселі товаришки при забаві, а серіозні і поважні трудовницї при роботї піддвигненя народного, як се видно із статута товариства, о котрім хочемо кілька слів сказати.

З статутів товариства видно на перший погляд, що єго не можна мірити мірилом декотрих великоміских наших товариств жіночих. Велиломіскі товариства, пр. Станиславівске, консервують нераз гордо то, що зовсїм на консервованє не заслугує і.. але Бог з ними! колись і они до розуму прийдуть. Так ото кажу, товариства городеньского годї з великимн міряти; се собі просте товариство маломіске, робітницке, як видно з статута, де в §. 1. сказано: цїль тов. жіночого в Городенцї єсть підпиранє промислу домашного, заопікованє ся продуктивними жіночими роботами, закупно і продаж всяких предметів, входячих в круг працї жіночої, як всякого рода убору, біля і предметів до украшеня, як також закупно всяких материялів до сих виробів потрібних.

Як видно отже з повисшого, має товариство задачу розвивати жіночий промисл домашний, та через розширенє круга збуту виробів того-ж промислу, подати спосіб удержаня соткам рук, що з браку відповідного занятя, збільшають переповненє робітника при роботах господарства рільного. Щоб осягнути сю цїль, старають ся члени приноровити вироби сї до потреб житєвих інтелїґентної суспільности нашої і тим чином виперти дешевші може, але за то нетревалі, підлягаючі модї, а в додатку з чужих фабрик походячі предмети домашного урядженя. Ми бачили там прекрасні убори народні, від найдешевших, скромних, буденних, до найбільше вибагливих, богатих, сьвяточних, а все те роботи на замовленя для дїтий і старших осіб, роблені в робітнях сїльских жінок і дївчат під дозором фахової директорки товариства. Пречудні гафти до біля жіночого, знаки роблені пельою, т. зв. атласкова робота, як не меньше найделїкатнїйші роботи ткацкі з вовни, приводять зрітеля в правдивий захват, що роботи сї виходять з грубих рук простих сїльских робітниць. Лучилось нам бачити приміром котари на двері, якими не посоромив би ся і перший аристократичний сальон, а неуступаючий що-до ґусту і ефекту виробам найперших фабрик заграничних. До того-ж члени товариства звязались словом чести, уживати так в уборі як і обставі домашній, виключно виробів домашних, приєднуючи до сего знакомих своїх. Додаймо ще, що товариство старає ся о лїпші приряди і материяли робітничі, а побачим, що робота так понимана се справдї робота культурна. Нинї бо, хоть товариство не довго ще істнує, надходять вже численні замовленя ріжнородних виправ, для дївчат до конвіктів, виправ слюбних, і таких иньших річий навіть з подальших сторін як з Кракова, де вироби наші дуже сподобались і мають великий попит. Одно лиш, що мабуть спиняти буде чисельний бодай розріст товариства, то за висока вкладка членьска, нормована статутом на 5 зл. вписового і 1 зр. вкладки річної. З огляду що товариство не по-

---

— ходїм під вікна та заколядуймо старій так, щоби аж хата затрясла ся.

— Добре, дїдусю!

Колядуємо ми. У прапрадїда голос, як дзін, по цїлім передмістю лунає. Я що сили підтягаю також.

— Тато-тато! Дїдусь! — чую оклики в хатї; прапрабабуся отвирає двері, я входжу, она мене обнимає, цїлує, оглядає — так радує ся старенька!

— А що? — каже гордо до жінки прапрадїд. — Не лепський паробок з него? Козак тай годї! А ви, дїти, чого вирячили так очи? Що пана узріли? Знайте-ж, що і в нашім родї пани водять ся, а не самі зарібники. Скидай, сину, свою медвежу шубу, нехай менї дїти не полохають ся!

Скинув я шубу, сїдаю за стіл. Хата мала, а гостий повно. Пізнаю ся з ними. Три жонаті сини прапрадїда, дві доньки видані, а ще дві не видані. Дївчата, як маків цьвіт, такі румяні та роскішні, червонїють ся ще більше, скоро до них слово промовлю. А дїти, внуки мого прапрадїда, з острахом дивлять ся на мене; я подаю їм ласощі, не приймають, аж коли дїдусьо каже брати, они беруть. Помалу освоюють ся зі мною і самі підходять трівожливо до мене.

Прапрабабуся порає ся жваво і заставляє стіл, чим хата богата. Прапрадїд ломить ся зі мною хлїбом; бажає менї і з роси і з води, щоб мя ав ся, як земля о сьвятім Іванї, а був здоров, як вода. А прапрабуся, моргаючи весело своїми сїренькими очима, бажає менї жінки, як ягідки, румяної як калина, веселої як пташина, доброї ґаздинї, щоби вміла тримати три угли хати. Цїлує мене в чоло, а все усьміхає ся, така урадувана, така щаслива! А менї до серця підступає щораз більше якийсь неозначений жаль, якась туга; менї видить ся, що я чимсь обидив тих стареньких предків, що мене так щиро люблять, так сердечно витають, обидив, а не знаю чим. І рівночасно я чую ся такий щасливий; їм усе, що прапрабуся подає, аби не гнївала ся; пю солодкий мід, що менї єго прапрадїд наливає в горня, слухаю єго солодкої бесїди, як старий дотепкує собі зі своїх злиднїв; цїлий рік — каже — гарувати, але в сьвята погуляти! Питає ся мене, чи не буде нової війни в Польщі; оповідає предивні занесені чутки за Мазепу, за Турків і про те, як у них недавно один Турок окрестив ся. Далї на перекір жінцї роскаузує, як єї сватав, як она єго спершу не хотїла; а жінка бере єго злегка за рукав і добродушно дорікає єму; — „Ти вже, Андрею, випив нинї за богато“ — а до мене обертає ся зі словами: „Він звичайно не пє, тілько нинї так чогось“...

— Який я пяний! — боронить ся прапрадїд. — Як хочеш, цїле „Вірую“ скажу тобі на память! От тїшу ся, що він приїхав...

А далї й я розохочую ся, починаю розповідати, як я дійшов до тої медвежої шуби, що тепер на жердцї висить, і показую дїтям свій золотий годинник; всї цїкаво оглядають єго при восковій сьвічцї.

Гляну я на лиця всеї челяди і бачу, як они невимовно раді тому, що я такий пан, що в мене медвежа шуба і золотий годинник, котрий так усїх дивує.

— Сховай — каже прапрадїд до мене — ту чічку, бо ще тобі дїти зібють або в солому закинуть.

А я на те не годжу ся; нехай думаю собі, дїти бавлять ся, нехай і зібють... Я такий щасливий!

— Заколядуймо, дїдусю!

— Ану, дїти, всї разом! „Бог натуру, Бо-ог натуру!“...

Відтак по колядї прапрабуся сїдає коло мене, бере мої білі руки в свої жилаві, костисті, дивить ся так весело менї в очи і радить: „Жени ся, синку! Правда, як тобі нинї було дома скучно?“

— Правда, бабусю; послухаю вас і на весїлє всїх запрошу...

У хатї гамір. Аж, ось перед вікнами являють ся колядники з зьвіздою, починають сьпівати. Я вибігаю з хати, хочу їм добре придивити ся.

Ох! який мороз! аж за уши щипле... Оглядаю зьвізду, аж ту з приспи під вікнами віскакує великий пес; побачивши мене, незнаного пана, починає люто гавкати, нараз прискакує і хапає мене за ногу. Я в крик . . .

. . . . . .

Перестрашений, зірвав ся я з отоманки. Де я?... Ах! се сон, прекрасний сон... Проклята собака перебила менї єго... А я був такий щасливий!

У грубі догаряють углики і маленьке сьвітло стелить ся вузким пасмом по диванї на підлозї, по коші з квітками і по столї, на котрім лежать отворені старі метрики з трема нїмими датами з житя мого незнаного прапрадїда...

Осип Маковей.

дає майже жадних користий материяльних для своїх членів, то мало мабуть знайде ся охочих, при знанім убожестві Русинів, вступати хотьби і до так хосенного товариства, котрого успішна діяльність дуже много буде залежати від чисельного розросту. Не меньшої ваги було би також, щоби і робітниці, отримуючі роботу з товариства, були обовязані стати членами товариства. Звязане їх з товариством впливати буде дуже користно так на само товариство, як і на робітниці, розвиваючи в них неоцінене почуте солідарности і самопомочи, та розбуджуючи у них ублагородняючу сьвідомість служеня ширшій ідеальній справі. В тім зрозуміню витаєм нове товариство, та здоровимо нових щирих трудовниць: „Помагай Біг“!

Гість.

ПОЕТОВИ.

—о—

Поете жалісний, покинь слова тужливі,
Від слів не щезне лихо, злиднї, гнет,
Від слів не стануть Русини щасливі,
Бо кождий Русин сам також поет.

Поет недолї горя і роспуки,
Що плаче ручаями сліз і слів,
Схиливши голову й заклавши руки,
Спасеня жде від власних ворогів.

Не лиш поет він, є він ще й пророком,
Віщує долю злу всім Русинам,
А сам сидить, марнує рік за роком,
І мухи, нетлї не поборе сам.

Не лиш пророк, і лицар він чудесний,
Що розбиває всїх на пух і прах,
У нього спис затроєний словесний, —
Він лицар на словах лиш, на словах.

Не тілько лицар, він Мойсей в пустини,
Що радить всїм, як вийти з работи,
А сам в матнї з слабої павутини
Сидить, не вміє виходу найти.

Він жде, щоб другі мучились за нього,
Він жде, щоб другі гинули в борбі,
Він жде на манну від недруга свого,
Сам лютий ворог другим і собі!

Поете, словом не додаш охоти,
Вже нарід топить ся в потопі слів;
Сто кличе грімко нарід до роботи,
А лиш один за ту роботу сїв.

В нас доки кождий буде повелитель,
А сам не стане з лихом до борби,
Не збавить Руси хоч який спаситель, —
Ми як були, так лишимось — раби!...

Ом.

К+М+В.

Леґенда.

Написав Людвик Страшевич.

—о—

Хоч пастирі прийшли до вефлеємского вертепу з піснями і з музикою, хоч кождий що мав, то приніс в дарунку Ісусови, — нерад був Йосиф тим гостям.

Здорожений старець потребував спочинку. Від тілько голосів тріщало єму в ухах. Убогий був вертеп, але чистенький; а пастирі задоптали підлогу, наробили неладу і ще треба було пильнувати, щоби котрий чого не стягнув, хоч що правда, нїчого там не було, бо навіть малий Ісус не мав цїлої пеленки.

Але що старець був злий з утоми, то і всюди бачив саме лиш зло. На пастирів позирав нерадо, снував ся коло жолоба та воркотів:

— Не міг один з другим до завтра зачекати. Дитинка спала би і я би виспав ся. По ночи волочать ся, пройдисьвіти!...

Малий Ісус не квилить, але усьміхає ся і рученята простягає, такий гарний як мальований а лагідний як ягнятко. А Пречистій Матери у серцю так тепло, що рада би цїлий сьвіт скликати і радість та гордість свою показати.

Положила Мария одинчика з колїн на пахуче сїно і підійшла до Йосифа, що стояв з боку. Взяла єго ніжною дївочою рукою за бороду і просить:

— Мій Йосифе, не гнївай ся; адже то они прийшли з колядою до сина мого, котрий почав ся з Духа сьвятого.

Але сьвятий Йосиф відворкнув:

— О! гарні менї колядники, самі пастухи! Коли має бути царем сьвіта цїлого, то царі повинні цареви дари принести.

Ісус Христос все те чув і все розумів. Думає собі так:

— Милїйша менї радість простого серця, ніж богатий дарунок. А в величи Божій кожде щире серце заміняє ся в дорогоцїнний камінь. Стада свої покинули, сну свого не жалували, а прибігли мене повитати. Але треба і старенькому зробити утїху: спроваджу царів з царскими дарами, щоби менї поклон дали...

І заяснїла над вефлеємским вертепом зьвізда. А нїхто від сотвореня сьвіта не бачив такої зьвізди, анї чоловік жаден анї нарід жаден. Нїхто також по кінци сьвіта такої вже не побачить. А тепер оглядали єї люди по цїлій земли, від заходу аж до всходу сонця.

Гарна єсть ранна зірниця, бо в промінях єї переливають ся блески сафірів, рубінів і брилянтів; сьвітло єї чисте як та вода жива, а спокій в душу людску вливає, мов сон, — але зьвізда вефлеємска ще була гарнїйша.

Оглядали єї всї по цїлій земли, але тілько люди чистого серця чудом бачили, що блеск єї віщує. А люди злого серця чули неспокій і страх; бояли ся остатного суду Господнього.

* * *

Чистого серця були три царі з далекої країни, поза мурами і горами, де в зимі земля біла від снїгу, а в лїтї золота від колосків, а вино і цитрина там не дозрівають.

Один з них, що звав ся Каспар, взяв золота, другий Мельхіор -- мирру, а третій, Валтазар — кадило і пішли в дорогу до вефлеємского вертепу

Зараз на перших розстайних дорогах всї три здибали ся. Дали собі поклон глубокий і йшли дальше разом, а один другого о нїчо не питав, бо всї дивили ся в ясну зьвізду на небі — і все бачили і все розуміли.

Тяжкі були золоті і шовкові шати царів і тяжкі золоті корони на головах. А до того ще тяжший вік на плечах згорблених, бо волосє їх біле, як лїнне прядиво, і білі брови як корчі над очима, і білі бороди, по пояс довгі. Але скоренько йдуть три старцї, бо їх ясність звізди тягне до себе як туга серця, як щастє найбільше.

Деколи котрийсь з них пристане, похилені плечі випростує і знову бороду наперед виставить, палицею по земли стукне — тай іде й іде...

* * *

Аж дійшли так до широкого Дунаю і просять людий, аби їх на лодях перевезли.

Збігли ся люди з богато сїл, бо хотять бачити невиданих подорожних... Товпою окружили трьох достойників, а найстарший господар став питати:

— А з далека, батечки, ідете?

— З далека — каже Каспар — каменем там не докинути і в один день найскорший кінь не добігне. А країна наша не богата, бо воздух там морозний, а земля потребує богато людского поту, аби верно родила. Частїйше почуєте там плач, ніж весїлє. Але за то люди, що зросли в праци і смутку, такі кріпкі як північний вітер, а здорові як ранок зимовий; і правду знають, бо з бідою як з жінкою жиють.

Люди головами махають, бо про такий край ще нїхто їм не казав нїчого.

— А куди ви, батечки? — питають ся дальше.

— До Вефлеєму, де цар сьвіта в убожестві народив ся; ідемо поклон Єму віддати і дари жертвувати.

— Цар сьвіта народив ся в убожестві? — повтаряє збіговище людий і дивує ся.

— А не бачите — питає ся Мельхіор — зьвізди, що на небі сьвітить яснїйше як сонце?.. Она нам звістила.

— Та бачимо, бачимо, але чи то нам простим зрозуміти, а нїхто нам не міг сказати, що се. У нас всї думають, що буде конець сьвіта.

— То ходїть з нами... — запрошує Валтазар.

Люди голови похилили, один на другого зазирає ся.

— Де нам, бідакам, в такий сьвіт пускати ся — каже за всїх найстарший господар. — Нї їсти нї пити нам би не стало і ми померли би в дорозї. Але коли ви, старенькі, дійдете до царя сьвіта, то поздоровте єго і від нас, що і ми у нас над Дунаєм, в простотї своїй, ждемо на прихід царства Єго. А коли ласка ваша, занесїть і від нас ті дари, котрі з щирим серцем складаємо дитинцї.

І стали люди зносити, що хто в хатї найшов: повісма тонкого льну і сира і масла, плесканки і образки і яйця. Одна дївчина, що не мала нїчого в скринї, зняла коралї з шиї і від коралїв гарнїйша, віддала остатнє своє богацтво для Христа.

Поблагословив єї Каспар, поблагословив Мельхіор і Валтазар, а дївчина була як кров і молоко.

Але царі не могли забрати всїх дарів, отже їм люди знад Дунаю дали віз драбинястий і пару коний. А віз наповнив ся богацтвом високо, як би сїном, і навіть старцї не могли присїсти, аби часом в дорозї відпочити.

* * *

Пішли три царі і без пригоди прибули до вефлеємского вертепу.

Як пташки радїють сходови сонця, так урадував ся тесля Йосиф, коли побачив велич царску. А малий Ісус тїшив ся з радости опікуна свого.

Тїшив ся також Ісус з дарів царских, бо бачив, що давали їх зі щирого серця. А коли Єго очи побачили дари людий простих, зложені як сїно високо на возї, сильно забило маленьке серденько і дрібні рученята з утїхи заплескали, личко почало сьміяти ся, а в чорних оченятах дві сльови, як дві зірки, засьвітили..

Простягнув руки і обняв ними білі голови старенських царів і тулив їх до згрібної сорочки убожества свого. і благословив їх і сьміяв ся і плакав із щастя...

Бо в маленькій головцї яснїла Єму велика думка радістна.

— То мої слуги найлїпші. В золотї і багряницї ходять, а серце їх не горде і ласкаве. Духом божим подїлили ся з товпою людий простих і послуги їм не відмовили і стали ся слугами убожества. Нема в їх серцю анї погорди анї зависти. Їх рука не витисне сльози з ока ближнього свого, а душі їх отверті для брата як предвічна милосердність для людского роду.

І знову простягнув Ісус рученята і пригортав до себе дорогих гостий і не міг натїшити ся радостию своєю.

— Коли новий закон буду установляти, то на вічну памятку сей день радости назначу. Єреї мої будуть рік в рік роздавати білу крейду. А хто крейду в руки свої возьме і імена тих слуг моїх найлїпших на дверех дому свого напише, той зі мною помирить ся.

Від єго порога убогий не відійде убогим, а засмучений — смутним. Хто буде потребувати одежі, дасть єму одежу, хто хлїба—хлїба, хто духа єго і духа єму дасть.

А серце єго не буде чванити ся перед братом анї з достатків анї з чесноти анї з ро-

зуму. А кого сьвіт скривдить, той у нім найде приятеля і потіху. Память єго про недолю людску зробить єго слугою нужди.

Як він ближньому, так я зроблю єму. Благословити буду єго і дітий єго, челядь і дітий челяди єго.

А хто білий знак на дверех своїх напише, а не отворить їх перед убогим, а на нужду відповість нетерпеливим гнівом, той буде як фарисей, котрого одежа чиста, але тіло брудне. Гнів мій повисне над єго головою.

Так буде аж до остатного дня сьвіта.

* * *

Три царі не бавили ся довго в Вефлеємі, бо дорога до їх краю далека. Ідуть помалійше, бо старі кости пригадуть, кілько днів, кілько годин триває дорога.

Так і мусять іти помалійше, бо по дорові збирають патики і дощинки. На попасах прикладають одні до других, радять ся, збивають і склеюють. І склеїли вертеп такий самий, як у Вефлеємі бачили. Поставили малий жолоб і вола і осла. З хліба і тіста зліпили постаті старого Йосифа і Пречистої Діви і маленького Ісуса на сіні.

А коли перейшли Дунай, скликали так само людий, показали їм, що зробили, і сказали:

— Такий самий той вертеп, в котрім народив ся цар сьвіта. Дивіть ся!

А потім научили людий зза Дунаю пісень, які ангел пастирям сьпівав, а пастирі Ісусови.

А коли люди надивили ся, три царі сказали знову:

— Возьміть собі сей вертеп, аби ви могли показати єго вашим сусідам і сусідам сусідів ваших. Обвезіть єго по цілім краю і сьпівайте ангельскі пісні, щоби, хто чуда не оглядав, бачив єго; хто поклону не заніс, віддав єго.

Понесли люди вертеп до сусідів і вставили в него фіґури трех'царів: Каспара, Мельхіора і Валтазара. А сусіди зробили собі також такий самий вертеп і понесли до сусідів своїх. А ті понесли ще дальше до сусідів своїх. І богато вертепів над Дунаєм показували люди.

А коли рік минув, пригадали собі трех царів-подорожних і всі забажали оглядати вертеп.

І то тягне ся аж по нинішний день.

Дрібні вісти.

Чернівці, дня 3. січня 1896. р.

ЩЕДРІВКА ДЛЯ РУСИНІВ.

—о—

Ой сидить Русин тай колядує.
Вино у фляшці, смутку не чує.
Забув вибори і депутацию,
Махнув рукою — і має рацию...
Рік плакав гірко, наплакав мірку,
Скропив землицю, чи вродить пшеницю?
Це сльоза впала, земля змерзала,
Лопух родив ся, бурян ширив ся.
Та став він мудро тай мудрувати:
Годі сльозами землю зливати;
Най дощик кропить, Пан Біг поможе,
Русин працює, все буде гоже...

А в Буковинця — твар сумовита,
Жде не нажде ся митрополита.
А Волох чорний, сусід проворний,
Хоче прогнати Русина з хати.
Ой ви, Волохи, вступіть ся трохи,
Ми не дамо ся вести за волося.
Бо у вас губа як в велерыба,
А в нас маленька тай ще вам хиба!
Ми собі долю ще роздобудем,
Але Волохи вже ми не будем!...

А кацап ходить, медведя водить,
Людям хвалить ся, що то ласиця.
А медвідь суне, люто бурмоче,
Глядить зпід лоба, з'їсти всіх хоче.
Ой ти медведю і ти цигане,
Скоро для вас вже їди не стане.
Підете собі в дебри лісами,
Будуть ще діти пугати вами...

А ви всі наші зичливі други,
Дай же вам, Боже, не знати туги,
Жита-пшениці, всеї пашниці,
Гроший не мало, щоб не все стало;
А в ту щасливу, тиху годину
Не забувайте на „Буковину"...

Від видавництва. Нинішний нумер „Буковини" видаємо в подвійнім обемі з причини, що підчас сьвят не можемо друкувати „Буковини". З сим числом розсилаємо також запросини до передплати на 1896 рік, на котрі звертаємо увагу впв. читателів. Завтра (в суботу) появить ся 167. число „Буковини," а 168. в четвер по сьвятах.

Рускі посли галицкі — як читаємо в „Правді" — відбули вже три спільні засіданя (на котрі не запрошувано Винничука, обтяженого важким закидом) і рішили, поки буде можливе уконституоване клюбу, свобідні сходини для нарад і розділу робіт соймових. Однак деякі орґани (Галичанинъ, Kurjer Lw. і Діло) не мають нічого пильнійшого, як ділити руских послів після своїх поглядів на ґрупи накинених, вибраних не против волі і вибраних лише з волею руского народу та вбивати між них клине, щоб розєднати і ту горстку від спільної роботи і ослабити повагу репрезентациї Русинів в соймі. Що та Геростратівска робота може бути потрібна Галичанинови а навіть Kurjer-ови, се річ легко зрозуміла, але чи се личить „Дѣлу", котре ще хоче бути орґаном народовским, нехай се оно само своїм сумлінєм розбере!

Комітет будови руского народного театру у Львові, займаючий ся збиранєм складок по цілім краю, зібрав ся на нараду дня 30. грудня 1895 р. в цїли поновного уконституованя, наслідом смерти бл. п. о. Василя Ільницкого, Теофіля Мандичевского і Теофіля Бережницкого. В склад комітету входять: Іван Белей, Анатоль Вахнянин, Осип Ганинчак, Іван Левіньский, др. Кость Левіцкий, Юліян Медвецкий, Василь Нагірний, Петро Огоновский, Юліян Романчук, др. Дамян Савчак, др. Петро Стебельский, о. Алексій Тороньский і др. Стефан Федак. При новім уконституованю выбрано одноголосно: головою комітету о. Алексія Тороньского, заступником голови професора д-ра Петра Стебельского, скарбником Петра Огоновского, контрольором Осипа Ганинчака а секретарем др-а Костя Левіцкого. Вливаючі датки на фонд будови руского народного театру відбирати буде на дальше канцелярия товариства „Просьвіта" у Львові (ринок ч. 10., I. поверх), а в справозданю „Просьвіти" з початком року 1896-го буде поданий до прилюдної відомости стан фонду з кінцем року 1895-го.

Загальні збори „Рускої Бесіди" у Львові відбудуть ся в суботу, дня 11. січня 1896 р. в льокали товариства.

Румунїзаторскі „терпіня". Орґан румунїзаторів „Gazeta Bucovinei" розписав ся широко на тему „Наші терпіня", в котрих плаче над тим, що румунїзаторам трудно стало кривдити других, особливо-ж Русинів. Доси напечатала G. B. дві єреміяди. Наведемо їх зміст не на те, щоб з. G. B полемізувати, — на се шкода часу, бо горбатого й могила не направить, — а хочемо тілько показати сьвіту правдиві причини жалів румунїзаторских і цїли союзників наших „русскихъ консерватистовъ", котрі в своїх „органахъ" про все те мовчать мов закляті. В першій статї нарікає Gaz. Buc. на старосту сучавского, кимполунґского і черновецкого яко на ворогів Волохів. Не маємо причини обороняти тих панів, вкажемо тілько на те, що сучавский староста провинив ся супроти румунїзаторів тим, що не попер румунїзациї рускої школи в Іпотештах. Ось вам тяжкий закид румунїзаторів! Не попирати румунїзациї Русинів — се в них провина против закону. То, що староста вказав по правді в Іпотештах лише двоє дітий, котрі на сотню руских розуміли дещо по волоски, то у румунїзаторів фальшива інформация уряду! Такий урядник то воріг Волохів; бо румунїзаторам треба таких як комісар в Сторожинци, що в чисто-руских громадах як Глиниця, Драчинці і др. накидує волоску мову, або такого Грібовского, ізза котрого повтікали учителї — Русини з кимполунґского повіта. — В другій статї охкає бідна G. B. над тим, що надзір над рускими школами віддано не Jancovschi-ому а Русинови. — Що ж Волохам до руских шкіл? — спитає кождий. Волохам нічо, але румунїзаторам рускі школи то страчена найважнійша фабрика волоских перекиньчиків. Тому їм треба на інспекторів не д-ра Тумлїржа, Поповича, і т. п. а Isopescul-a, Jancovschi-ого, котрих впрочім і мають для своїх шкіл. Отсе їх кривди! Їм кривда й те, що навіть за їх покровителя Кравса увійшов один Русин на пять румунїзаторів до ради шкільної краєвої. Ба їм навіть кривда, що той Русин по довгій бездоганній службі доступив 8 ранґи, котрої не відмовлено й таким бездоганним професорам, як єго три старші товариші. Румунїзаторам кривда також і то, що одного з їх найскрайнійших шовіністів „присилувано" відпустками і стіпендиями (sic!) перенести ся до бажаного ним волоского раю до Букарешту за платою 10.000 франків. Отсе друга серія „терпінь" румунїзаторских! Побачимо, що їх ще більше болить. Але вже з наведених нами терпінь кождий бачить, що панове румунїзатори терплять передовсім на — голову, в котрій дарма глядати льоґіки, і на серце, в котрім нема анї крихти справедливости для Русинів.

Народне віче скликує на 27. січня 1896 р. москвофільске товариство політичне „Народная Рада" до Чернівців або в иньше місто на Буковині. День 14 (26) січня, се — як каже *Правосл. Буковина* — се памятний день, коли під проводом незабутного „нашого" патріота о. Вас. Продана основала ся „Руска Бесіда" в Чернівцях — отже се віче немов на яку памятку пок. Продана устроює ся. Жаль серце стискає, коли подумаєм, хто бере ся ту памятку обходити: ті люди, що кажуть від рускої ґімназиї сторонити як від чуми, хотять поминати память пок. о. Василя Продана, котрий давно вже в депутациї їздив до цїсаря за — рускою ґімназиєю на Буковині.

При веселій забаві не забуваймо о добрій справі, а то о Народнім Домі в Чернівцях. Просьбу ту маємо особливо до буковиньских Русинів, бо галицкі Русини мають такі самі цїли у себе тай годї від них жадати. При сходинах, в гостях, все трафить ся добра нагода до складки. Най складка не буде велика, але най буде. Коли селянин Олекса Юрчук в Роґізні на своїм весїлю зібрав від селян близько 10 зр. на Народний Дім, то інтелїґентні Русини не повинні селянам дати ся випереджувати. Найлїпше збиранє складки поручати паням і панночкам; їм — як то ми всї добре знаємо — нїхто не потрафить відмовити; они вміють промовляти до — серця...

Для молодїжи. Є. Ем. кардинал Сильвестер Сембратович жертвував для бідної рускої молодежи шкільної в своїй дієцезиї 1000 зр. Суму тую розділено в той спосіб, що товариство „Руслан" у Львові (при рускій ґімназиї) одержало 300 зр., товариство „Шкільна Поміч" у Львові (для руских людових шкіл) 200 зр., а пять бурс: в Тернополи, Бродах, Золочеві, Бережанах і Стрию по 100 зр. Оба львівскі товариства „Руслан" і „Шкільна Поміч" зложили подяку за сей красний дар, а Єго Еміненция заявив при тім, що знаючи нужду многих дітий шкільних, буде о них і на дальше памятати. Виділ „Шкільної Помочи" ухвалив утворити з одержаних гроший коренний фонд імени Єго Еміненциї.

З повіта стрийского була у Львові депутация війтів під проводом ґр. К. Дідушицкого і зложили Є. Е. кардиналови Сембратовичеви поклін.

На новинку нашу в ч. 127 *Буковини* п. з. „На посаду суплента історії церковної" одержали

ми від о. д-ра Григорія Литвиновича із Станіславова таке спростоване: „Лож есть, яко би я „мав кинути неодну негідну клевету на станіславівских сьвященників народовців;“ правда але, що я в прихильний спосіб всегда боронюсь против підлих напастий підлих людий, хотяй би ними були навет сьвященики народовці. Лож есть і підла клевета, яко би я „на силу вмовляв атеїзм в 7-літну релігійних родичів дитину“ і яко би тая „7-літна дитина не уйшла кацапскої злоби, виміреної властиво против теперішного катихита учительскої семинариї в Станіславові а довершеної актом нечуваної підлоти.“ Правда есть, що ученик I. кляси школи народної ім. Міцкевича сам мене, коли я говорив о чудах Христа, запитав „чи то правда, що чуда суть байки“, а не запитане моє, звідки ти тоє, синку, довідав ся, відповів, що его директор, ученик учит. семинариї, котрої катихитом состоїть о. Ів. Порайко, так ему говорив. І чи можна то назвати актом нечуваної підлоти, що я сказав тілько родичам того ученика, щоби того директора, если то все, що їх син в школї сказав, есть правда, відправили; а тоє може потвердити отець 7 літної дитини Іоан Данкевич, властитель друкарнї в Станіславові. Лож есть, яко би жалоба мною на о. Івана Порайка внесена звучала „на напад“; правдою есть, що я жалував ся на о. Івана Порайка, що він, як тоє сьвідки протоколярно потвердили, шукає собі напасти до моєї особи і то вже по другий раз в домі Божім без найменьшої причини. Лож есть, яко би я мав бути недужим і яко би стан здоровля мого „мав послїдними днями так погіршити ся, що в довірочних кругах порушено навіть гадку довшого урльопу зі Львова назад до Станіславова.“ Правдою есть, що я Богу хвала тїшусь совершенним здоровєм і тілько зі взгляду на мого Владику Благодїтеля резиґнував я сам добровільно з наданої менї посади професора суплента історії церковної на всеучилищи львівскім. Станіславів 4. листопада 1895. Др. Григорій Литвинович, катихит народних шкіл“.

З сего спростованя всїх Русинів може тїшити уступ, де каже ся, що о. Григ. Литвинович резиґнував з посади суплента історії церковної на львівскім університетї. Справа з „богохульним“ школярем була така маловажна, що лише партийна ненависть могла з неї укувати оруже против о. Порайка. По протоколї з родичами дитини в дирекциї школи сам о. др. Литвинович побачив, що за далеко загнав ся і перепросив інструктора. Сей факт „богохульства дитини“ був предметом проповіди в костелї — таку бучу звели з того москвофіли. В *Галичанинї* була о тім дописъ, повна клевет — хто еї писав? — Там було сказано, що о. Порайко не нападав д-ра Литвиновича. Добре! Коли так, то чому др. Литвинович заскаржив о. Порайка перед епископом? А що заскаржив, на се є сьвідки: сам преосьв. епископ і крилошани: Фацієвич, Литвинович, Ткачуник і Гробельский. Закид против о. Порайка був такий, що коли би він був правдивий, то о. Порайко стратив би уряд, право до функций і був би екскомунікований. Тимчасом слїдство виказало, що жалоба о. д-ра Литвиновича була простою несовістною видумкою. Отсе наші уваги до спростованя о. д-ра Литвиновича.

Справлюванє риб. Товариство охорони звірят у Львові звертає увагу на варварский спосіб здираня луски з риб ще живих. Товариство пригадує, що риби мучені в який-небудь спосіб стають ся для нас правдивою отруєю і причиною всяких недуг. Не лише з огляду на людяність, але й на здоровлє, треба риби як найскорше забивати, а то через пробитє стовпа хребетного або через відокромленє его від мозку, коли перетнемо его острим ножем поза дихавками. Відтак щоби лекше здіймити луску, треба замочити рибу на 2—5 секунд в кипятку.

Куренє тютюну в кухни. Коли взяти тонко порізані платки сирої воловини і перекурити їх димом з тютюну, то пес того мяса не рушить; а коли завинути таке мясо в хлїб і підступно дати псови з'їсти, то пес згине. Кусень телятини задимленої тютюном і спеченої забиває щурів без пощади. Зварена воловина, задимлена тютюном руйнує жолудок. Чим більше котре мясо зварене, тим меньше приймає дим з тютюну в себе. Так само в студене мясо дим не входить, хоч то залежить також від того, який тютюн курить ся та чи сьвіжий чи вже зсохлий; дим зі сьвіжого тютюну більше шкодить мясу. Найшкідливійші суть останки з циґар, з папіросів та коротких люльок. Нікотина псує також муку і всякий иньший материял кухонний. З того виходить, що не треба позваляти курити тютюн в кухни тай при столї за їдою також не добре курити; страви псують ся.

Замісць новорічних карт зложили в нашій редакциї для бідних руских учеників пп.: проф. Др. Стоцкий 1 зр., проф. Єр. Пігуляк 1 зр., прок. Михальский 50 кр., інсп. Попович 50 кр., управ. ґрунт. книг Ом. Манастирский 50 кр., авск. Семака 50 кр. Дальші датки приймаємо з подякою.

Добрий спосіб. Журив ся панотець К. своїм сином правником; сьвята ідуть, а він уже цїлий місяць не пише і не знати, чи здоров, чи приїде на сьвята чи нї. На три листи не відписав. Отже посилає батько до сина ще один лист. Пише: „Дорогий Влодку! Чи приїдеш на сьвята до дому, чи нї? Здає ся менї, охоти маєш. Не знаю, чи ти здоров, і се мене непокоїть. Посилаю тобі разом з сим письмом 20 зр. на сьвята“. Післав панотець лист і жде. На другий день вечером приходить телеґрама від сина: „Я здоров, гроший в листї не було, пришлїть“. Ага, каже панотець до жінки, злапав я его! — Хиба ти ему гроший не післав? — питає ся мати Володка. — А певно, що нї — каже панотець — инакше не відписав би і за місяць; я вже его знаю... Ну, та треба ему тепер післати...

Знаменитий господар: Я цїлком не розумію, як можна нарікати на дорожню мяса. У мене челяди разом зі мною тринайцятеро, а таки на нас щодня більше мяса не виходить, як півтора фунта. Моя жінка не любить мяса, девятеро дїтий не дістає мяса а дві слуги не потребують мяса — а для мене півтора фунта вистарчає.

Мудрий тато. Син: Скажіть менї, тату, звідки гастрономи знають наперед, що буде затьмінє сонця? — Тато: Ой, ти, дурний хлопче! Адже то все в календарах стоїть. Ти мислиш, що гастрономи календарів не читають?

Послушний жених. Суджена (на кілька днів перед весїлєм): Коли ми поберемо ся, то ти мусиш перестати курити. Жених: Добре. Суджена: І пити покинеш. Жених: Добре, і то покину. Суджена: І до касина не будеш ходити. Жених: Нехай і так буде. Суджена: Може ти ще що знаєш, що ти з власної волї міг би покинути? Жених: О, знаю! — Суджена: Що на приклад? — Жених: (хапаючи за капелюх): Покину ще й думку женити ся. Моє поважанє!

Мале віно. Донька: Що ви менї, тату, дасьте, коли я вийду замуж? — Тато: Моє позволенє, доню.

ТЕЛЕҐРАМИ „БУКОВИНИ“

з дня 3. січня 1896 р.

— —

Мірцштеґ. Приїхав тут цїсар Франц Йосиф з архікнязем Франц-Сальватором, князем Тоскана та иньшими гістьми на лови.

Царгород. Порта згодила ся на інтервенцю держав в справі втихомиреня ворохобників в Албанії.

Лондон. В полудневій Африцї в Трансвалю, републицї богатій в золото, вибухла ворохобня. Єсть то бунт чужинців проти републики, початий мабуть заходами політиків капляндских в інтересї Анґлії. Остатні відомости такі, що між повстанцями а горожанами Трансвалю прийшло до кровавих стріч.

Вже вийшов

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на рік переступний

1896

Ціна **50** кр.

— (З пересилкою 55 кр.) —

Зміст.

Календар історичний. — Календар астрономічний. — Календар церковний. — Сьвята рускі і римскі, (червоно друковані), схід і захід сонця, відміни місяця, погода. — Календар жидівский. — Поминальний календар славних Русинів. — Дім цїсарский.

II.

Наші гроші і важнїйші заграничні. — Міри і ваги (нові і старі). — Телеґрафічні приписи. — Почтові приписи. — Приписи желїзничі. — Скалї стемпльові. — Належитість від вписів гіпотечних. — Плян їзди на зелїзницях.

III.

Для науки і забави.

Головосїки сьв. Івана Хрестителя. (З лїрника Ю. Федьковича з новим портретом поета). — О. Єрофтей Федорович. (Житепись з портретом). — Нова устава охованю худоби. (Популярна наука). — Як закладати крамницї? (Популярна наука). Розмова Читальника з Іваном Байдужним. — Про катастер рунтовий. — Що людий єднає? (Повістка Д. М.) — Правда. (Повістка Є. Я.) д-Дещо з господарства.—Ілюстрациї.

IV.

Шематизм буковиньский.

V.

Оповіщеня.

Замовленя приймає

„Руска Бесїда і Редакция Буковини“.

ПРАВДА,

вістник полїтики, науки і письменства

виходити ме

З НОВИМ РОКОМ 1896

— раз в тиждень кождої пятницї —

в обсмі одного аркуша.

Цїна в Австриї річно: 4 р., піврічно 2 р., чвертьрічно 1 р. за границею (задля значних коштів пересилки) річно 8 рубл., піврічно 4 рубл.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня (19.) 31. грудня 1895.

	Львів.		Чернівцї	
Пшениця . .	від 7.40	до 7.30	від 7.20	до 7.30
Жито	„ 6.40	„ 6.40	„ 6.—	„ 6.10
Ячмінь . . .	„ 5.20	„ 6.	„ 5.50	„ 5.75
Овес	„ 5.—	„ 5.30	„ 4.80	„ 5.—
Ріпак	„ 8.25	„ 8.75	„ 8.75	„ 8.75
Горох	„ 5.—	„ 8.—	„ 7.50	„ 6.—
Вика	„ 5.—	„ 5.50	„ .—	„ .—
Льнянка . . .	„ .—	„ .—	„ .—	„ .—
Біб	„ .—	„ .—	„ .—	„ —
Бобик . . .	„ 4.25	„ 4.75	„ 4.90	„ .—
Конюшина черв.	„ 30.—	„ 35.—	„ .—	„ .—
Конюшина біла	„ 30.—	„ 60.—	„ 43.—	„ 50.—
Конюш. шведск.	„ 30.—	„ 38.—	„ .—	„ 30.—
Кмин	„ .—	„ .—	„ .—	„ .—
Анiж	„ .—	„ .—	„ .—	„ .—
Кукуруза . .	„ 5.—	„ 5.50	„ 4.55	„ 4.65

Хміль 30.— до 50.— злр. за кільо у Львов і оковита за 10.000 лїтрів 14.--15.—.

„ДНІСТЕР“

товариство взаїмних обезпечень у Львові,

улиця Валова ч. 11,

засноване на підставі концесиї ц. к. мінїстерства справ внутрішних з дня 9. грудня 1891 р. ч. 22751, розпочало свою діяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Днїстер“, опертий на засаді взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкід огневих під найприступнїйшими услівями і почислює можливо найнизші премії.

Всякі шкоди лїквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошеня о уділене аґенциї в місцевостях, де нема аґентів „Днїстра“, принимають ся.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лік на втиранє:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений домашний лік** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним значком охоронним „Котвиця“, бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

ВСЇХ НАУК ЛІКАРСКИХ

Др. Едмунд Кароль Фухс

емер. секундар ц. к. публичного шпиталю у Відни і оператор на ц. к. університетскій клїнїцї для очий проф. д-ра. Фухса у Відни, осів тут яко

специяліст для слабостий очий
УХ і ГОРТАНКИ,

та ординує що дня від 10—12 год. перед полуднем і від 2—4 попол. при ул. паньскій, ч. 29. 1—3 Для бідних безплатно від 9—10 рано.

Експедиция анонсів Л. Горовіца в Чернівцях.

Отсим маємо честь повідомити впв. передплатників і читателїв, що наша часопись

БУКОВИНА

з новим 1896 роком почне виходити ЩОДНЯ кромі недїль і сьвят. Доси, як звістно, появляла ся наша часопись чотири рази в тиждень з недїльним додатком; тепер БЕЗ ПІДВИСШЕНЯ ПЕРЕДПЛАТИ, будуть наші передплатники діставати „БУКОВИНУ“ ЩОДНЯ.

Передплата на „БУКОВИНУ“ в 1896 роцї виносить на цїлий рік 10 зр., на пів року 5 зр., на чверть року 2 зр., 50 кр., місячно 1 зр.

Кромі того без нїякої доплати одержать наші читателї в протягу 1896 року яко премію

ТВОРИ Ю. ФЕДЬКОВИЧА,

з котрих перший том станемо зараз друкувати, скоро тілько урядимо власну друкарню, що наступить **в лютім 1896 року.**

Відтак, умовившись з книгарнею товариства ім. Шевченка у Львові, подаємо нашим впв. передплатникам нагоду до купна руских книжок

по значно зниженій цїнї.

А іменно о 33 проц. знижаємо цїну на сї книжки (в скобках подана книгарска цїна):

Івана Нечуя Левіцкого: Над чорним морем повість 90 кр., Кайдашева сїмя повість 50 кр., Поміж ворогами повість 50 кр.

Вас. Чайченка: Твори том І. 80 кр., т. II. 60 кр., т. III. 80 кр.; Під хмарним небом — поезиї ч. І. 1 зр., Книга казок поезиї ч. II. 60 кр., Книга байок 50 кр.

Троф. Зїньківского: Твори ч. І. і II. по 1 зр.

Степ. Руданьского: Твори ч. І. 40 кр.

П. Куліша: Хуторна поезия 50 кр.

Дрозда: В гостях добре, дома лїпше, оповіданє 50 кр.

Ник. Устияновича: Повісти 85 кр.

Ник. Гоголя: Вечерницї 10 кр.

Евг. Гребінки: Чайковский, повість 70 кр.

К. Т. Подоленка: За громаду, хроніка 20 кр.

Г. Данилевского: Збігцї з Новоросиї, повість 1 зр.

М. Школиченка: Між народ, повість 20 кр.

Ґерстекера: Розбишаки на ріцї Місісіпі 80 кр.

О. Кенана: Сибір т. 1. і 2. — 1 зр. 20 кр.

О. Партицкого: Історія старинна Галичини 3 зр.

Д-ра Костя Левіцкого: Нїмецко-руский словар правничий 3 зр. 50 кр.

І. Баштового: Українство на лїтературних позвах з Московщиною 50 кр.

Байди: Переклад Одисеї т. І. і II. 2 зр. 20 кр.

Два образи олїйні: Гуцул і Гуцулка по 50 кр.

Ми подали при книжках книгарску цїну; для предплатників „Буковини“ они коштують о третину таньше.

Відтак передплатники „Буковини“ можуть о 25 проц. дешевше, як в книгарнї, закупити собі книжки про **історию Руси.**

Стефана Качали: Коротка історія Руси	1.00
Миколи Костомарова Руска історія в житєписах 3 томи .	1·00
Історичні моноґрафії т. І.	2·00
Богдан Хмельницкий т. І, II, III, IV.	6·40
Гетьм. Ів. Виговского і Юр. Хмельницкого . .	1·60
Гетьмановане Брюховецкого	1·25
Гетмановане Дамяна Многогрішного	1·25
Гетмановане Самійловича	1·25
В. Антоновича і Д. Іловайского: Історія велик. Князївства литов.	1·60
Д. Іловайского: Княжий період до Володимира Мономаха ч. 1.	1·60
Княжий період до Данила Галицкого ч. 2. . .	1·80
Смирнова, Дашкевича, Шараневича: Моноґрафії до істор. Гал. Руси	1·50

Замісць 22 зр. 15 кр. ті книжки коштують для передплатників „Буковини“ лише 16 зр. 50 кр.

З замовленями на ті книжки треба удавати ся до книгарнї товариства ім. Шевченка у Львові ул. академична ч. 8., котра буде повідомлена, чи купуючий єсть передплатником нашої ґазети, чи нї.

Кромі того маємо в редакциї на складї оповіданє Т. Галіпа: Перші Зорі і оповіданє О. Я. Кониського: В день сьвятої волї, котре продаємо своїм передплатникам о половину дешевше перше оповіданє 15 кр. замісць 30 кр., друге 5 кр. замісць 10 кр., з пересилкою о 5 кр. більше.

Тим способом подаємо нашим впв. передплатникам користи такі, яких при передплачуваню иньших щоденних часописий руских не, мають, не згадуючи вже й про се, що передплата на *Буковину* найдешевша.

Видає тов. „Руска Рада“ в Чернівцях. Відповідає за редакцию Осип Маковей. З друкарнї Г. Чоппа.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL